

РЕШЕНИЕ

№ 1114

гр. София, 15.09.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 1-ВИ ГРАЖДАНСКИ, в закрито заседание на петнадесети септември през две хиляди двадесет и пета година в следния състав:

Председател: Катерина Рачева

Членове: Владимир Вълков
Здравка Иванова

като разгледа докладваното от Владимир Вълков Въззивно гражданско дело № 20251000501724 по описа за 2025 година

Предмет на разглеждане е жалба на С. Т. Г., Д. С. Т. и М. С. Т. срещу Решение рег. № 81 от 14.03.2025 г. по гр.д. № 20241600100023 по описа на Окръжен съд – Монтана, с което са оставени без уважение исканията им за допълване на решението. В жалбата се излага довод, че съдебното решение не осигурява ликвидност на самостоятелното от правна гледна точка и присъденото вземане за законна лихва до датата на предявяване на иска. Допълнително се поддържа теза, че този въпрос рефлектира и върху размера на адвокатското възнаграждение по чл. 38 ал. 2 ЗА. Иска се обжалваното решение да бъде отменено и при съобразяване периода на изтекла давност да бъде присъдена законна лихва за периода от 16.01.2021 г. до 14.01.2024 г. съответно С. Г. в размер на 36129,48 лв., за М. Т. в размер на 29560,40 лв. и за Д. Т. – 26275,91 лв. или алтернативно решението да бъде обезсилено и делото върнато за произнасяне.

Предмет на разглеждане е и частна жалба от адв. Р. С. К. (съгласно уточнението с молба вх. № 28.08.2025 г.) срещу Решение рег. № 82 от 14.03.2025 г. по гр.д. № 20241600100023, с което е оставено без уважение искане за изменение на Решение № 4/05.01.2025 г. по същото дело в частта за разноските. Съдът е упрекнат, че се е произнесъл с решение, вместо с определение и поставеният въпрос е разгледан преди да приключи обуславящото производство по чл. 250 ГПК. Сочи се, че с оглед диспозитивното начало предявеният иск с посочен период и размер задължава съда да се произнесе по него. Застъпена е теза, че чл. 38 ЗА вр. с чл. 78 ГПК и чл. 2 ал. 5 от Наредба № 1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения отдават значение на вида и броя на предявените искове, поради което след очакваното допълване на решението се иска да бъде обезсилено обжалваното решение (определение) и съдът да бъде задължен да се произнесе, а алтернативно – обжалваният акт да бъде отменен и на адв. К. да бъде присъдено възнаграждение при отчитане на материалния интерес съответно при 36128,48 лв. – 3540,32 лв., при 29560,40 лв. – 3014,80 лв. и при 26275,91 лв. – 2750 лв. или общо възнаграждение в размер на 9305,12 лв.

Не се установява по жалбите да са постъпили отговори съответно от ответника по иска – МБАЛ „СВЕТИ НИКОЛАЙ ЧУДОТВОРЕЦ“ ЕООД и третото лице помагач на негова страна – ЗК „Лев инс“ АД.

По допустимостта на жалбата.

Жалбите са допустими. Подадени са от лица, чиито права касаят обжалваните актове и дължимите държавни такси са внесени.

Съгласно чл. 273 ГПК при отсъствие на изрично предписание във въззивното производство по аналогия приложими са правилата на първоинстанционното. Повдигнатият въпрос досежно надлежната индивидуализация на вземането за мораторна лихва сочи на довод за порок в първоинстанционното решение, какъвто именно е и разгледан с обжалваното решение. Процесуалният закон овластява съда да определи реда за разглеждане на искането – в открито съдебно заседание при необходимост (чл. 247 ал. 3 ГПК) в това число и за допълнително изясняване на неразрешената част от спора (чл. 250 ал. 2 изр. второ ГПК). Поставеният въпрос не поражда необходимост за допълнително изясняване, поради което следва да бъде разрешен без да бъде ангажирано допълнително участието на страните в открито съдебно заседание. За да се произнесе съдът констатира следното:

Окръжен съд-Монтана е сезиран с искова молба от Д. С. Т., М. С. Т. и С. Т. Г. срещу „МНОГОПРОФИЛНА БОЛНИЦА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ – СВЕТИ НИКОЛАЙ ЧУДОТВОРЕЦ“ ЕООД – гр. Лом с искания да им бъдат заплатени обезщетения за неимуществени вреди от причинена смърт на тяхната майка и съпруга в резултат на немърливо изпълнение на правнорегламентирана дейност в хода на осъществяване на оперативна интервенция при изпълнение на възложена от ответника работа. Първоначално ищите са претендирали обезщетение от по 50 000 лв. като част от 200000 лв. и законна лихва върху главницата от по 10 000 лв. като част от общ размер от 83703 лв. за периода 14.02.2020 г. – 14.01.2024 г. В хода на процеса е поискано увеличение на исковите съответно до сумата от по 200 000 лв. в обезщетение и от по 84412 лв. – законна лихва за периода 14.02.2020 г. – 14.01.2024 г.

С Решение рег. № 4/09.01.2025 г. Окръжен съд-Монтана ответникът МБАЛ „СВЕТИ НИКОЛАЙ ЧУДОТВОРЕЦ“ ЕООД е осъден на основание чл. 49 ЗЗД да заплати обезщетение за неимуществени вреди в резултат от смъртта на Р. В. Г. съответно на С. Т. Г. в размер на 110000 лв., на М. С. Т. в размер на 90 000 лв. и на Д. С. Т. в размер на 80 000 лв. Сумите са присъдени ведно със законната лихва, считано от 16.01.2021 г. до окончателното изплащане на главниците.

С молба вх. № 674/719 от 07.02.2025 г. е поискано съдът да се произнесе по исковите за присъждане на обезщетения по чл. 86 ЗЗД като определи техния размер за периода 16.01.2021 г. – 14.01.2024 г. съответно от 36129,48 лв. за С. Г., 29560,40 лв. за М. Т. и 26275,91 лв. за Д. Т.

С обжалваното Решение рег. № 81/14.03.2025 г. Окръжен съд-Монтана е оставил без уважение искането по съображения, че претенциите за мораторна лихва са уважени и не се налага допълване на съдебното решение, а присъденото обезщетение за законна лихва ще бъде определено по размер при принудителното изпълнение при отчитане на указания в съдебното решение период. Допълнително е посочено, че липсват доказателства за размера на законната лихва за периода от увреждането до завеждане на иска.

С молба вх. № 674/720 от 07.02.2025 г. е поискано съдът да измени решението по съществото на спора в частта за разносните като ответникът бъде осъден да заплати възнаграждение в общ размер от 33255,12 лв. при отчитане като размерите на уважените иски за обезщетение на неимуществените вреди, така и материалният интерес, изводим от размерите на претенциите за законна лихва за периода 16.01.2021 г. – 14.01.2024 г. съответно от 36129,48 лв. за С. Г., 29560,40 лв. за М. Т. и 26275,91 лв. за Д. Т.

С Решение рег. № 82/14.03.2025 г. първоинстанционният съд е отказал изменение на

решението по съображения, че с решението не е определян размер на дължимата законна лихва, препятстващо отчитането и според формулата, въведена с НМРАВ.

По жалбата срещу Решение рег. № 81/14.03.2025 г.

При служебната проверка въззивният съд не установява порок на акта, засягащ неговата валидност. Не е допуснато процесуално нарушение, засягащо и неговата допустимост, поради което искането за обезсилването му е неоснователно. Наведените доводи касаят съществуто на жалбата, а в случая не обосновават и основание за ревизия на обжалвания акт.

Съдът дължи да се произнесе по искане, с което е сезиран при съобразяване на неговото съдържание и обем без да е обвързан от предложения от страната процесуален ред. Законът задължава съда да разгледа и разреши всяко искане за защита на право и законен интерес (чл. 2 ГПК). Изпълнението на това задължение предполага обезпечена от правилата възможност да бъде отстранено нарушението на установено от съда право (чл. 124 ал. 1 предл. първо ГПК), ангажирайки ответника да зачете решението. Когато решението предписва изпълнение на конкретно задължение, то следва да осигури и възможност за принудителната му реализация, в случай че длъжникът не изпълни доброволно. Нормата на чл. 236 ал. 1 ГПК очертава реквизитите на решението, обезпечаващи от една страна индивидуализация на съдебния акт, а от друга – надлежна конкретизация на утвърденото правно положение по съществуто на спора. При осъдителния иск, каквито са предявените в случая, съдебното решение следва да обезпечи яснота кой, кому и какво дължи да изпълни.

Съгласно чл. 250 ГПК допълнителното решение предполага липсващо произнасяне по част от предявения и приет за разглеждане спор. В случая с решението по съществуто на спора съдът е утвърдил правото на ишците да получат както обезщетение за установените неимуществени вреди, така и предвиденото от закона обезщетение за закъсняло изпълнение на парично задължение – законната лихва. Следователно, налице е произнасяне и досежно претенцията за законна лихва, а това изключва хипотезата на непълно решение. Възниква въпросът дали даденото с решението описание позволява реализация на признатото с него право на вземане.

В практиката си Върховният касационен съд третира вземането за законна лихва върху обезщетение за вреди от непозволено увреждане в отклонение от общите правила – без ищецът да дължи да го определя по размер, без да се дължи държавна такса и съответно съдът да дължи нарочен акт, отричащ това акцесорно вземане (така например [Решение № 193/26.06.2012 г. по гр.д. № 611/2011 г. на ВКС, I г.о.](#) [Решение № 14/14.02.2022 г. по т.д. № 1293 по описа за 2020 г. на ВКС, I ТО](#)). Върховният касационен съд е разяснил и че присъдената при тези условия мораторна лихва подлежи на определяне по размер в изпълнителното производство дори и да предхожда датата на предявяване на исковата молба (срв. [Решение № 50006/23.02.2023 г. по т.д. № 2407/2021 г. на ВКС, I т.о.](#)). Следователно определеното по основание вземане за законна лихва, нормативно утвърденият механизъм за остойностяването му и определеният с решението период на дължимост обезпечават възможност за изпълнение и на акцесорното вземане за законна лихва включително. Това изключва недостатък на решението, който да налага отстраняване и по реда на чл. 247 ГПК.

Диспозитивното начало обуславя правомощието на съда да се намеси в гражданско правоотношение. Съдът обаче е овластен да реши какво е необходимо, за да осигури дължимата защита (приключване на делото по смисъла на чл. 7 ал. 1 ГПК). В тази насока съдът не е обвързан от исканията на страните как да изпълни правомощието си.

Ишците не твърдят, а и данните по делото не разкриват срещнато затруднение в процеса на изпълнение на съдебното решение, за да се налага изясняване на волята и в частност – възпроизвеждане в нарочен съдебен акт на изводимия от нормативно утвърдения механизъм размер на вземането за законна лихва за част от очертания с решението период –

до датата на предявяване на иска.

Липсващата пречка решението по същество да осигури реализация на предявеното за защита право изключва и необходимостта от корекцията му по който и да било от предвидените способи. Ето защо жалбата е неоснователна.

По частна жалба срещу Решение рег. № 82/14.03.2025 г.

Нормата на чл. 248 ал. 3 ГПК определя акта с който съдът дължи да се произнесе в производство по чл. 248 ГПК независимо дали ревизира решението или отказва да стори това и изричната препратка към реда за обжалване на решението по същество. Ето защо макар и под формата на решение, постановеният акт е с характер на определение.

Същевременно обаче обжалваният акт отразява формирана воля от съда по същество на искането без да е налице порок, засягащ валидността на този акт.

Видно и от придадения номер на съдебния акт той следва даденото от съда разрешение по искането за индивидуализация на вземането за мораторна лихва, поради което необоснован е доводът за несъобразяването му с резултата от обуславящо го производство. Не се установяват и други пороци, които да засягат допустимостта на този акт.

Разгледана по същество жалбата е неоснователна макар и по съображения, различни от изложените в обжалвания акт.

Действително нормата на чл. 38 ал. 2 от Закона за адвокатурата свързва следващият се размер при безплатно предоставена адвокатска защита на лица от лимитативно очертан кръг, с определените размери в наредба, издадена от Висшия адвокатски съвет. С Решение по дело С-438/22 г. обаче Съдът на Европейския съюз установява несъвместимост на нормативно разрешение с общностното право и в частност с чл. 101 вр. чл. 4 пар. 4 ДЕС. Прието е, че Висшият адвокатски съвет (орган на самоуправляващата се адвокатура) по същество представлява сдружение на предприятия. При все че овластяването му следва от националния закон, констатираното противоречие с общностното право лишава Наредбата от регулаторен потенциал (срв Решение С-438/22 т. 41 и т. 50-54). Предвид констатираното „ограничение с оглед целта“ СЕС изрично изключва възможността за преценка наличието на обуславящ този акт легитимен интерес. Както изрично е посочено и в т. 60 от цитираното решение цената на услуга, която е определена в споразумение или решение, прието от всички участници на пазара (бележка на докладчика – адвокатската професия е правно регулирана и запазена в изключителна компетентност на лицата, формиращи овластения от нормата орган), не може да се счита за реална пазарна цена. Напротив, съгласуването на цените на услугите от всички участници на пазара представлява сериозно нарушение на конкуренцията по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС, е пречка именно за прилагането на реални пазарни цени. Изрично е указано, че в приложение на принципа за предимство на правото на Съюза националните съдилища следва да гарантират пълно съответствие на националната правна уредба с изискванията, произтичащи от правото на Съюза. От указанията еднозначно следва и че при невъзможност за комфортно тълкуване, т.е. придаването ѝ на смисъл, осигуряващ приложение на общностното право, националната правна уредба следва да бъде оставена без приложение (срв. т. 37 от решението). Ето защо, констатираното противоречие лишава от регулаторен потенциал Наредбата, а следователно определеният с нея механизъм за остойностяване на адвокатски труд остава неприложим.

Нормативно утвърденото право на адвокат, осъществил правната защита без да си осигури предварително заплаща на своя труд очертава като приложим утвърдените критерии за определяне на адвокатското възнаграждение с чл. 36 ал. 2 изр. второ ЗА – размерът на възнаграждението да бъде справедлив и обоснован. Справедливостта предполага да бъде отчетено естеството и обема на вложените при защитата усилия, с които именно и възнаграждението може да бъде разумно обосновано. В тази връзка и съдът

изрично е овластен да редуцира отговорността за разноси, произтичаща от заплатено адвокатско възнаграждение, отчитайки обективно съществуващи фактори фактическата и правна сложност на делото (чл. 78 ал. 5 ГПК).

Материалният интерес обект на правната защита няма пряко отношение към естеството и обема на адвокатския труд, поради което сам по себе си не е в състояние да обоснове справедливо възнаграждение в указания вече смисъл. В случая първоинстанционният съд е определил възнаграждение за адв. К. в общ размер от 23950 лв. Досежно това вземане не е повдигнат спор, поради което извън обхвата на обсъждане в настоящото производство. Действително, самостоятелното вземане от материалноправна гледна точка е в състояние да породи допълнителни усилия за осъществяване на защитата, които на общо основание подлежат на отчитане. С оглед акцесорния характер на вземането за законна лихва и при нормативно установен момент на изискуемост в хипотезата на непозволеното увреждане тази претенция не изисква усилие, обосноваващо самостоятелно възнаграждение, а още по-малко може да оправдае завишаване на определеното вече за приключилото производство по съществото на спора.

По разностите в настоящото производство

Нормата на чл. 81 ГПК обуславя произнасянето по разностите в процеса с отправено искане. Такова в случая не е заявено, поради което и безпредметно остава обсъждането на обуславящите го обстоятелства.

Мотивиран от изложеното Апелативен съд – София, Гражданско отделение, 1 състав

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение рег. № 81 от 14.03.2025 г. по гр.д. № 20241600100023 по описа на Окръжен съд – Монтана.

ПОТВЪРЖДАВА Решение рег. № 82 от 14.03.2025 г. по гр.д. № 20241600100023 по описа на Окръжен съд – Монтана.

Решението може да бъде обжалвано пред Върховния касационен съд с касационна жалба при условията и по реда на чл. 280 ал. 1 и ал. 2 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____